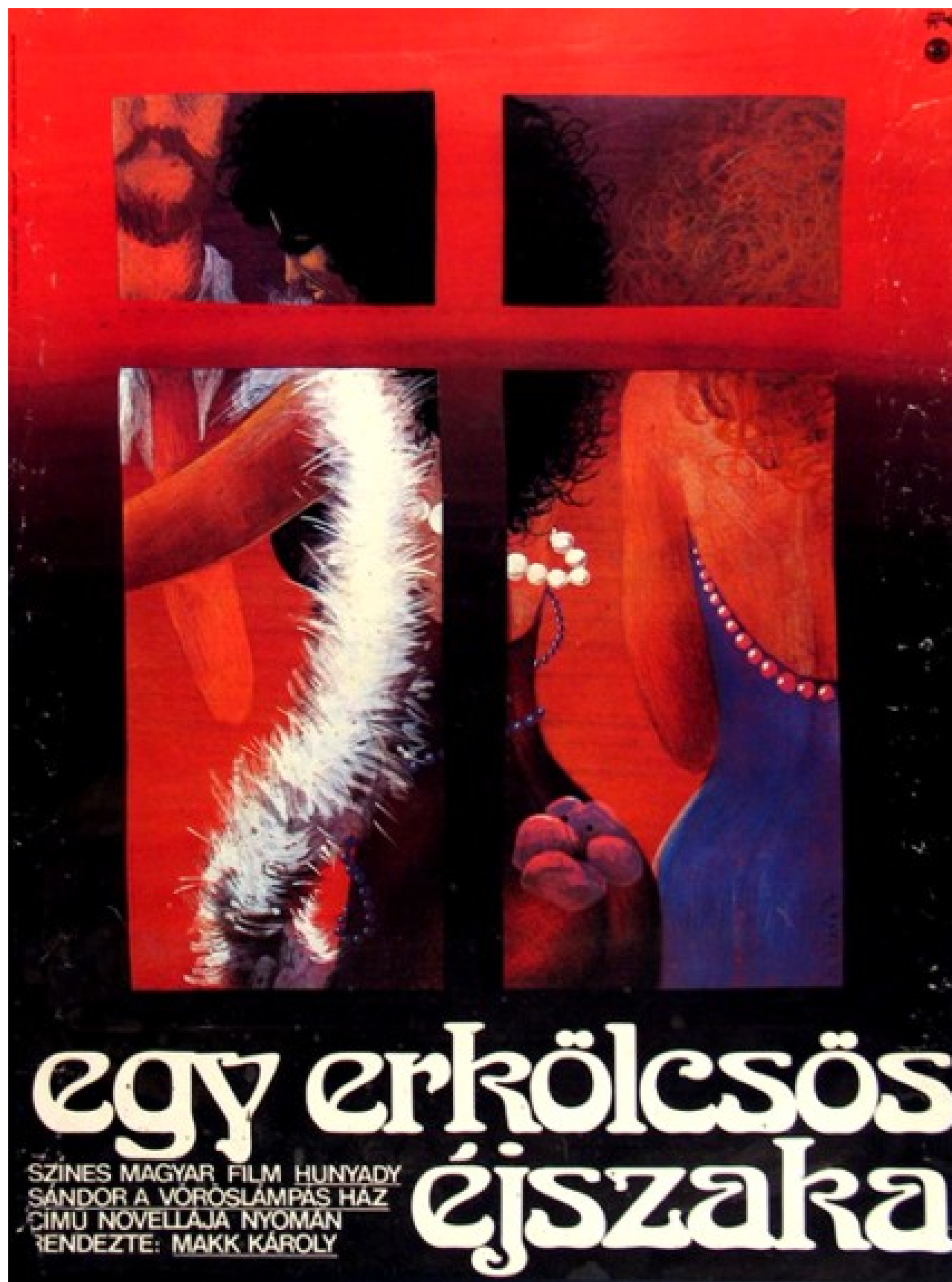

HUNYADY SÁNDOR

A VÖRÖSLÁMPÁS HÁZ

Az ezerkilencszázas évek elején, mély békében történt, Kolozsváron, hogy egy Kelepei nevű másodéves bölcsész, a »Gerendás«-nak keresztelt, Buza uccai nyilvánosházban aludt.

Szinte látom, hogy a tárgyban tájékozatlan olvasó, most Kuprintól föl Dosztojevszkijig egész sor orosz mesterre gondol, akik mind úgy ábrázolták e helyeket, hogy az ember szinte együtt érzi történeteikből a pálinka gőzével és a megkeseredett cigarettafüsttel a betegséget, a bűnt, egy-egy rekedthangú és elkínzott lelkű leány kétségbeesett sikoltását.

Pedig e kép nem vonatkoztatható a mi históriánkra. Kolozsvár nemes kedvessége még ezeket a szomorú (ámbár mért szomorú?) helyeket is tündéri és költői vonásokkal ruházta föl. Sajnálom, hogy az ilyen alantas témában is muszáj hazafiasnak lennem, de kétségtelen, hogy főleg a magyar természet úriassága miatt volt annyira választékos, szinte gyengéd a hang e házakban, hogy az néhol már a humor határát surolta. Ugyanis a házak vendégei általában olyan hölgyeknek kijáró udvariassággal foglalkoztak az eleven portékával, hogy a szegény, pénzért kapható lányok jóformán elfelejtkezhettek mesterségükről. Finoman bántak velük, finomak lettek ők is. Ez törvényszerű. Nekem sem kellene talán csudálkoznom Aurelián.

Aurelia kőszénfekete, nagypillájú, örmény lány volt. Nagyon szerettem. És azt hiszem, ő is szeretett. Sohasem fogom elfelejteni, hogyan viselkedett, amikor hosszú platonikus barátságunk után először mentem be a szobájába. Megállt a nyitott ágy mellett, kezében a törülközővel, harisnyájában a tantusszal. Elpirult, reszketett. A legtisztább menyasszony szemérmességével suttogta, szinte használati utasítás gyanánt, hogy vigyázzak érzékenységeire.

- Most egyedül maradtunk, szívem!

Színházba jártak a lányok, tízes, tizenkettes csoportban, Megtöltöttek egymás mellett két második emeleti páholyt. Csak abból látszott, hogy ők mások, mint a többi publikum, hogy szerényebbek voltak, csaknem félénkek. Mintha mohamedán nők lennének, akik nemrégén szabadultak föl és fátyolhoz szokott arcuk még félne a fénytől, a szünetekben zavart alázattal húzódtak vissza, páholyuk homályos hátterébe.

Március 15-én pedig kokárdával a mellükön, szerényen megbujva az óriási tömegben, testületileg kivonultak a Főtérre, a Fadrusz-szoborhoz. Egyetem volt a városban. És a lányok hallani akarták a szónokokat, látni akarták a fiúkat, akik közül néhányat ismertek és szerettek. Szerettek szerelemmel és szeretettel, a léleknek azzal a túláradozó rajongásával, ahogyan csak ifjakat lehet szeretni, diákokat.

Hanem gyerünk már vissza az általános képből Kelepeihez. Az a világ úgyis eltűnt. Csak egy bolond villanás volt. Képtelen fény, amely egy csomó ritka véletlen találkozásából született. Kelepei története viszont teljes egészében örök. Lefolyt, megesett. El van téve emlékebe, mint egy kristálybafagyott őskori rovar.

Vannak fiúk, akik sokkal idősebbet mutatnak a koruknál. Emlékszem egy padtársamra az ötödik gimnáziumból, akinek már borotválkozni kellett. Szinte szeméremsértő látvány volt, kék állával, kifejlett tagjaival és basszus felé moduláló hangjával, mintha e tulajdonságok egyenesen a nemiségére hívták volna föl a figyelmet az éretlen gyerekek között. Ebbe a típusba tartozott Kelepei is. Férfi volt a fiúk között. Szőrös, mélyhangú. Ezért a kalandja is egészen más színezetet kapott, mint diáktársainak hasonló kiruccanásai. A diákok rendszeren csoportosan törtek be lump éjszakákon a nyilvános házakba. Mint a túlforralt tej, ha sisteregve kifut a plattenen. Inkább a hecc kellett nekik, mint a kéj. Tréfáltak, énekeltek, nevettek, táncoltak a szalónban. Rózsás vidámságuk maga volt az egészség. Talán kell néha ez is. Hozzá tartozik az egyetemi polgár egyéb szabadságaihoz.

Kelepei ellenben egyedül érkezett. Olyan indokokból, amelyeket csak a romlott felnőttek ismerhetnek. Érett és szakértő vigyorgás látszott a vonásain, mialatt az udvaron állt és töprengett, hogy melyiket válassza a lányok közül? Idő kellett hozzá, amíg dönteni tudott és így szólt egy kanáriszőke, pisze kis nőhöz:

- Gyere Darinka! Nálad alszom!

Darinka sürgősen megitta a konyhában hajnali kávéját, majd elszámolt a szolgálatvezető madámmal aznapi eredményeiről. Aztán buzgó szorgalommal visszavonult a bölcsésszel udvarra nyíló, klastromszerűen kicsiny és keskeny cellájába, amelynek ablaka sem volt, csak egy befüggönyözött, üveges ajtaja. És amelynek falán, az ágy fölött az akkori kolozsvári színtársulat mindkét nembeli művészeinek levelezőlap-fényképei függtek, gondosan bekeretezve.

- Megállj! Adok kölcsön egy hálóinget! - mondta vendégének a pedáns Darinka. Kinyitotta siffonját és elővett egy hálóinget, mintaszerű rendbe rakott fehérneműi közül. Kelepei föl is vette a slingelt női hálóinget. Olyan lett benne, mint egy csimpánz vagy mint a farkas, amely lenyelte a mesebeli Piroska nagymamáját.

Lefeküdtek.

Kora reggel, az éberén alvó Darinka kinyitotta a szemét. Ránézett az éjjeliszekrényre tett kis vekkerre. Majd gyöngéden megkopogtatta a mellette hortyogó bölcsész vállát:

- Fél kilenc. Nincs dolgod? Nem kell neked az egyetemre menni? - kérdezte gyöngéd aggodalommal.

Kelepei horkant egyet, aztán visszahengeredett a fal felé. Arcát a párnára temetve, ingerülten dűnnyögte:

- Hagyj engem békében!

Darinka hagyta. Ő is álmos volt még. Csak figyelmes akart lenni a fiúhoz. Tovább aludtak.

Déli félegykor a nappali madám kiabálni kezdett az udvaron, bezörgetve végig az összes cellák üveges ajtaján:

- Kisasszonyok! Ebédhez!

Ez olyan volt, mint a kaszárnnyákban az ébresztő. Csorgatni kezdték az udvaron a vízvezetékét. Ajtócsapkodás hallatszott. Hangos beszéd, veszekedés. Valamelyik lány énekelni kezdte a Varázskeringő című operett slágerét.

Darinka újra megkopogtatta Kelepeit:

- Tudod, hogy dél van?

A bölcsész felült az ágyban. A szemét dörzsölte. Majd az ajtó legfelső, függönytelen kockájára nézett. Az üvegen át látszott a külvilág. Egy keskeny csíkja az égnek, amely úgy pillantott vissza rá, mint egy szürkehályoggal fedett szem.

- A fene egye meg, hogy esik! - ásította.

Csakugyan esett. Türelmetlenül, élesen, sűrűn. Az ilyen váratlan, kitartó tavaszi esők szokták március elején eltakarítani Erdélyben az utolsó havat.

Öltözködés közben szakadatlanul az ajtó üvegét nézte Kelepei.

- De ronda idő! Hogy megyek el ebben a pocsék időben? Kocsit hozassak? Kár a pénzért!

- Várj! - mondta Darinka. - Majd eláll!

- Meddig várjak? - elégedetlenkedett a bölcsész. - Amikor olyan éhes vagyok, hogy majd kiesik a gyomrom.

- Hát maradj itt! - ajánlott a lány. - Neked adom az ebédem felét. Itt úgyis annyit találunk, mint egy lónak.

Miután Kelepei a meghívást némi fitymáló huza-vona után elfogadta, Darinka papucsba bújt, felöltötte világoskék fehérbabos reggeli pongyoláját, szőke haját bekötötte egy sállal, mint nagytakarításkor a szorgalmas, fiatal, polgári háziasszonyok és kiment a konyhába, hogy külön tányért, meg eszékajgot kérjen a vendége számára.

A dologból az lett, hogy az egész ház ünnepélyesen meghívta ebédre Kelepeit. Ismerték jól a fiút, tudták, hogy diák, az egyetemhez tartozik, amely égi fényben ragyogott szemük előtt. Megtiszteltetésnek fogták föl az ügyet. A tulajdonosnő, a »mutter«, ahogyan a tehénkéi hívták, leszedett a spájzban a polcra egy üveg ringló-kompótot a vendégnek.

Darinka megkérdezte Kelepeit:

- Behozzuk az ebédet a szobába, vagy velünk akarsz enni az asztalnál?

- Veletek eszem! - válaszolta a bölcsész, aki únta már a kis cella rendetlenségét, fülledt, éjszakai szagát, azonkívül kíváncsi is volt rá, hogy milyen lehet az az asztal, amely mellé »ezek« leülnek?

A szalónban volt terítve, kilenc lánynak, a mutternak meg Kelepeinek. Reggeltől délig szellőztették a szalont. Aztán friss tüzet raktak a hidegben. Végül elégettek egy csipet tömjént, hogy még az emléket is elnyomják a sok éjszakai cigarettafüstnek. Mindezekről a dolgokról olyan hangulat lett a szalónban, mint szilveszter után azokban a szobákban, ahol éppen az előbbi napon szedték le a karácsonyfát és a levegőben még maradt valami nyoma az égett fenyő és a viaszgyertyák szagának.

Az asztalfőn a mutter ült. Ötven körüli, asztmás, kövér, nagy nő volt. De többet mutatott. Szürkülő haja a feje tetején, az akkori divat szerint magas kontyba volt rakva. Különben is rendesen, tisztán, közép-polgári divat szerint volt öltözve. A nyakában, hosszú ezüstitláncon cvikker lógott. A homlokán egy, az állán két nagy, sörtés szemölcs barnállott. A szájában porcellánfehéren ragyogott hamis fogsora. Ilyennek képzeld az ember egy méltóságára adó, berlini zongoratanárnőt, aki szeret szigorúan bánni a növendékeivel.

Olyan zaj volt a szalónban, mint egy madárkereskedésben. A lányok kotkodácsoltak az asztal körül. Válogatottan szép lányok voltak, fiatalok. Szőkék, barnák, feketék, mindenféle gyártási árnyalatban, amit csak kínálhat Erdély. Volt közöttük ritkaságnak, egy lángvörös hajú, szeplős félbolond zsidó lány is, akiről minden társnője tudta, hogy mérgeket dugdos a fiókjában. »Ha huszonnégyéves lesz, be fogja venni. Megesküdött rá, hogy nem fog megöregedni.«

A nappali világosságban, az álom után, kipihenve, frissen, festéktelenül, koszorúba csavart hajjal vagy bekötött fejjel, mint Darinka olyan csinosak, kedvesek voltak e lányok, hogy szinte meg kellett rendülni példátlan olcsóságukon.

Hogy lehetett ez? Talán éppen melegebb emberiségük nehezen hasznosítható értéke miatt. Valószínű, hogy a pénzért kapható nők piacán éppen a legkomiszabb szemét kerül fölül. A legönzőbb, a leghidegebb, a legszemtelenebben követelő. Persze elég hozzá egy kis butaság, lustaság vagy falánkság, hogy lent maradjon a sors mélységeiben az ilyen lány. Mégis legtöbbször valami ijedten rejtegetett kicsinységi érzés a sikertelenség oka. A boci elköveti az első hibát, sebet kap, elgyávul és úgy lehajtja a fejét, hogy sohasem tudja fölemelni többé. Ebbe a szalónba is Freud kellett volna... De elég sem lett volna Freud, maga Jézus kellett volna hozzá talán, hogy jóságos szavával visszaadja a kilenc mindenbe belényugodott, csipogó lány emberi önérzetét.

Kelepei a mutter mellett ült, aki nagyon érezte a társadalmi kitüntetést. Mulattatni akarta a vendégét és miután észrevette, hogy a bölcsész érdeklődik az élet praktikus oldala iránt, mint egy élelmzési őrmester magyarázni kezdte neki a Ház gazdasági berendezését. Hogy mekkora a forgalom, mennyibe kerül a piac, a mosás, milyen súlyosak az adók.

A fiú hallgatott, evett, majd egyszerre őszinte, benső lelkesedéssel megszólalt:

- Jaj, de remek ez a pörkölt! Hogyan van ez csinálva?

A mutter porcellán fogsora boldogan ragyogott:

- Az adja neki ezt a jó ízt, hogy egy kis vörösbor van a szaftjában. Mi sokat adunk a főzésre. Tetszik tudni, muszáj. A lányok annyit fáradnak. És hol étkezik a doktor úr?! - kérdezte hízolgően, előlegezve a messzi címet.

- A »Werbőczy«-ben! - felelte Kelepei. A »Werbőczy« egy kis diákvendéglő volt az óvárosban. A fiú elpanaszolta, hogy nincs megelégedve vele. Iparoskoszt. A leves víz, a hús csupa mócsing, a gyurttészta, mintha homokból lenne csinálva. Ha már benne volt, panaszkodott tovább. A lakása sem jó. Az ágy bolhás, a háziasszonya veszekedős. Huszonöt koronát fizet a szobáért, negyvenet a Werbőczyben. Az hatvanöt korona. Küldenek neki minden elsején otthonról százhusz koronát. Marad ötvenöt koronája egy hónapi »egyéb« életre. Kevés, bár igaz, hogy a mosást hazaküldi Brassóba és reggelizni is »otthonit« reggelizik. Mert ő brassói fiú, csak az egyetem miatt van Kolozsváron.

A mutter tréfásan mosolygott:

- Hatvanöt korona szép pénz. Én hatvanért is adnék a doktor úrnak koszt-kvartélyt!

A lányok nevettek. Kelepei is nevetett, majd hirtelen elkomolyodott:

- Várjon csak, nagysád! Ez nem is olyan buta idea! Van itt magánál üres szoba?

- A hetes üres! - szólalt meg kacagva Darinka. - Nelli elment belőle Aradra. Beköltözhetné!

A lányok még viharosabban nevettek. Kelepei azonban töprengve szíttá a fogát. Azon

gondolkodott, mi lenne, ha csakugyan ideköltözne? Lelki szeme előtt egész csomó dolog jelent meg. A jó koszt, a dunyhás ágy, amellyel talán minden együtt jár, ingyen, ami a Háznak specialitása, ha az ember itt lakik helyben. Aztán a jó társaság. Kelepei végignézett a lányokon. Mindeniken tetszett neki valami. Mindre sor kerülne lassan, kényelmesen. Csak kacsintania kellene így ebéd után, akár a szultán...

És mi van, ami a dologban bajos? Semmi. Megírja haza, hogy lakást változtatott. Ezentúl ne a Honvéd uccába, hanem ide küldjék a pénzt. Mit tudja azt valaki Brassóban, hogy miféle ház az: Búza ucca kettő?

Az egyetem pedig? Ott egye meg a fene az egészet, ahol van. Hiszen nem fogja bejelenteni a rektornak, amit csinált. Ráér gondolkozni a teendők felől, ha majd figyelmeztetik vagy megfenyegetik. Egyelőre idejön bizony, ebbe a paradicsomba. Nekivaló hely, belefekszik, mint a bivaly a pocsolýába. Egészen szembefordult a mutterrel:

- Hát nézze, nagysád! Beszéljük meg a dolgot...

Nem telt bele hosszú idő és sokfelé híre ment, hogy Kelepei beköltözött a házba lakni. A fiúk innen kezdve elhúzódtak tőle, mintha bőrbajos lenne a mélyhangú bölcsész. Néhányan magázni kezdték. Kelepei az Alma Mater szégyene lett. De nem akadt egyetlen egy sem a diákok közül, aki beárulta volna őt valamelyik tanárnak vagy az iskola fegyelmi hatóságának. Ez részint lovagiasság kérdése volt, részint senki nem akarta magára vállalni, hogy hozzányúljon a szennyes ügghöz.

Kelepei azonban olyan züllött volt, hogy füttyölt a társaira. Élt, csakugyan, mint egy basa a Házban. A kapus takarította a cipőjét, a verter seperte a szobáját. A lányok mostak, vasaltak, varrtak rá. A mutter, aki mindenfelé eldicsekedett, hogy milyen lakója van neki, új matrácot csináltatott az ágyába, szép fehér tüllfüggönyt tétetett az ablakra, még feketekávé is főzetett a fiúnak ebéd után.

Kelepei lustán átaludta a délelőttiöket. A legtöbbször délben ébredt, a madám kiabálására, hogy »Kisasszonyok! Ebédhez!« Ilyenkor ő is előcsoszogott a hetesből. Papucs volt rajta, ingujjban odatelepedett a közös asztalhoz, a mutter kotlósszárnya alá. Zsémbeskedett, szidta a kosztot, hogy unalmas, majd evés után, szája szegletében a fogpiszkálóval, gusztálni kezdte a lányokat.

Az emésztés melegével teli, lomha ebédutánokat tette meg a szerelem időszakának. Ilyenkor a lányok is mások, pihentek, aludtak, jobb kedvük van az enyeltetéshez. Nem is látszanak egészen annak, amik. Kelepei gourmand lett. Éjjel nem kellett már neki a nők, munkához öltözve, kifestve. Azt szerette, ha nincs rajtuk harisnya, fésületlenek. Szobalányok vagy fiatal polgárásszonyok, barhet slafrokban, a reggeli takarításnál.

Ha éjjel hazaérkezett valamelyik kávéházból, ahol kártyázott, esetleg biliárdozott, otthon még egy kis szalónéleletet élt. Táncolt egy keringőt. Körülnézett, kik vannak jelen. Aztán bement kicsiny szobájába, lefeküdt. Nézte az ajtó üvegén a függöny fölött a vörös villanyfényt, hallgatta a távolról szűrődő zongoraszót, a sikolyokat, a nevetést, ahogy loccsant valami messziről. Valami vizet öntöttek ki a köves udvarra. Nem érzett lelkifurdalást azon, hogy hová jutott. Pedig nem volt buta Kelepei. Például remekül alsózott és pikézett, csak ilyen ronda, mohó, állati természete volt, talán mert rosszul működtek a hormonjai. Amikor elaludt, meg kellett ijedni az arcától. A száján galád kifejezés jelent meg. A gyilkosoknak van ilyen arca, akiket le szoktak fényképezni a rendőrségen.

* * *

Május legvégén Kelepei mamájának eszébe jutott, hogy meglátogassa a fiát. Nem hallott rosszat felőle, abban semmi hibát nem látott, hogy lakást változtatott, mégis nyugtalankodott miatta. Anyai ösztöne megérezte, hogy valami nincs rendben egyetlen, elkényeztetett gyereke körül. Brassó jó messzi van Kolozsvártól, de Kelepei mamája elég jó módú, független özvegyasszony volt, gyorsan határozhatott. Reggel kezdett el különösebben aggódni odahaza és este hat körül már meg is érkezett Kolozsvárra. Nem írt, nem sürgönyözött. »Fog bámolni a Jenő, ha meglát!« gondolta meleg reszketéssel.

- Buza ucca kettős szám! - mondta Kelepei mama az állomáson a konflis-kocsisnak, mialatt a hordár föltette ódon pakktáskáját a bakra. A kocsis visszafordult, jobban megnézte az utasát. Kicsit csodálkozott, hogy mit keres ez a tisztességes képű, sovány kis moly abban a házban? Aztán vállat vont a lelkében. Talán a madám valamelyik másik városból. Lányokat hoz, vagy lányokat visz, pocsék mesterség, köpött egyet, oldalt a szája szögletéből.

Neumann bácsi, a vastagfülű, hülye vén kapus, alig akarta beengedni özvegy Kelepeinét. De amikor megmondta, hogy kicsoda, rémült engedelmességgel kalauzolta be a hetesbe.

- Tessék nagysága, a doktor úr most nincsen itthon, de estére hazagyön bizonyosan!

Az egész Ház megdermedt az ijedelemtől. A lányok, akik az alkonyi világosságban a küszöbükön olvastak, hímeztek vagy cigarettáztak a fodrásznőre várva, mind visszahúzódtak a szobájukba. A mutter porcellán foga kocogni kezdett a rémülettől. Átkozta magát hiúságáért, hogy odavette lakni a bölcsészt. Most aztán itt a baj. A rendőrségre gondolt, a büntetésre. Talán az engedélyét is elveszik, ha ez az asszony botrányt csinál. Ha megtudja, hogy micsoda ház ez? Vagy talán tudja is már. Talán egyenesen arra jött, mert megírták neki.

Özvegy Kelepeiné azonban nem tudott semmit. Tisztaszívű, rendes életű vidéki asszony volt. Soha nem gondolt affélékre, hogy milyen lehet belül egy nyilvános ház. Amíg keresztül ment az udvaron, mégis feltűnt neki egy és más dolog. Például meghökkent a cigarettázó lányoktól. Más jelek viszont megnyugtatták. Éppen nagymosás volt a Házban, végiglengett az udvaron a szűrös füst, a lúg, a mosószappan szaga. A vacsorát is csinálták már, paradicsomos krumplit, nagy fazékban. Érzett, hogy itt főznek, valami paradicsomosat. Az udvaron pedig, a kanális hypermangán tócsája körül csirkék kapargáltak. Ahol csirke jár, ahol mosnak és főznek, az nem lehetett egészen aljas hely, az özvegy gondolatvilága szerint. De a szobát nagyon kicsinek találta. Sójajtott: »Ilyen parányi lyukban lakik szegény Jenőke!« Vajjon tiszta-e az ágy? Megnézte. Aztán türelmesen leült az egyetlen székre, a sifon elé, amelynek tetején ott volt az elvándorolt Nelli hátrahagyott bádoglavórja és egyéb mesterségbeli propitékje.

Sötétedett. A néni egy kis félénk lelkitusa után meggyújtotta a villanyt. Az asztalon ott volt egy régi évfolyam bekötött »Ország-Világ«. Feltette az ókulárját, nézegetni kezdte időtöltésből a képeket. Ő nem látott ki az udvarra. De őt lehetett látni jól, az ajtó kivilágított üveg-négyszögében. Olyan volt a függöny vékony, organtinszerű szövetén át, mint egy betlehemes kép. Szürke lüszter ruhájában, lábánál a táskával, orrán szemüveggel, szóról-szóra a »Várákózó mama!«

A mutter most már nem gondolt sem a rendőrségre, sem a büntetésre. Új érzés töltötte be egész valóját. A szégyen. Reszketett, mi lesz, ha Kelepei mamája elúnja magát odabent, ha kijön, keresgél, kérdezősködik? Nem akart a szürke kis moly elé kerülni. Nem akarta, hogy az özvegy megismerje, megtudja ki ő, miből él, mi köze a fiúhoz? Nem ismerte, félt tőle, respektálta, sóvárgott utána. Szeretett volna arccal a földre feküdni, sírni, jó útra térni, templomba menni, lúgkövet inni, összekarmolni a diákot, aki miatt az egész baj történt. Akármi legyen, csak menjen el már az az özvegy valahová, nem az ő házába való.

A kapus felsőbb parancsra bekopogott az özvegyhez:

- Tessék nyugodtan lenni, nagysága! Elmenyek a fiatalúr után, megkeresem!

Kelepei mamája nyájasan megköszönte a szívességet. Várt tovább türelmesen. Most már nem olvasott. Ült mozdulatlanul, a két kezét ölébe ejtve, mint egy megöregedett, sovány Mária.

A mutter elküldte a kapust, meg a három legügyesebb lányt, hogy menjenek ki a városba, keressék Kelepeit, fogadjanak hordárt, kérjenek meg minden ismerőst, akit előtalálnak, kutassa a fiút, jöjjön haza, itt a mamája, vigye el valahová.

Vagy huszonöten nyomoztak mindenfelé a bölcsész után. Nem lették. Az volt a baj, hogy valamennyien olyan helyeken keresték, ahová diákok szoktak járni. Pedig Kelepei alapján véve már régen nem volt diák. Nem csapták ki, nem tudták róla hivatalosan, hogy mi van vele? Az uriasságukra és becsületükre kényes fiúk a maguk hatáskörén belül végeztek vele. Kelepei megszűnt a számukra mint barát és kolléga, udvariasan, hidegen, minden veszekedés nélkül kiszótták a társadalmukból.

Ezen az estén is egy Monostor úti kis vendéglőben volt Kelepei. Vasutasokkal kuglizott. Akik nem tudtak felőle mást, mint hogy akkora keze van, mint a teknő, hogy senki nálánál nem tudja jobban megcélozni a szőlőbabát, hogy olyan kásás, mély hangja van, mintha hat mandulával beszélne.

Nyolc óra lett, kilenc óra lett, tizenegy... Rendesen kilenckor kezdődött a Ház üzeme. Most azonban sötét maradt az udvar.

- Üljön be mester a konyhába, egyelőre még nem kezdünk, kérjen kávét! - mondta a mutter idegesen az öreg zongorásnak, aki ugyan nem volt vak, de azért fekete pápaszemet viselt, talán joggal, talán csak az etikett kedvéért.

Nem lehetett indulni. Ha megszólal a zongora, ha kivilágítják a szalónt, ha megjelennek benne a lányok kifestve, kisütve, világoskékben, fehérben, rózsaszínben, ha hemzsegni kezd az udvar, ha beengedik a vendégeket, Kelepei mamája, akármilyen jámbor özvegy, mégis rájött volna mindenre.

Ettől pedig mindenki rettegett a Házban. Főleg a mutter. Volt ebben erkölcs, szemérem, társadalmi szégyenkezés. És még valami, az ég tudja micsoda, talán még a leginkább az a fajta becsületérzés, amely nem engedi, hogy az ember disznóságot mondjon vagy mutasson gyerekek előtt.

Sötét maradt az udvar, a szalón, a lányok nem énekeltek, mint rendszeren, az esti sminkelés közben. Fekete némaság borult aházra. Akkora csönd, hogy még az özvegynek is sok volt. »Ejnye, mi van itt? - gondolta. - Meghaltak ezek köröskörül?«

A mutter, a madám és a kapus kint strázsált a Ház előtt, a szűk uccában. Föltartóztatták és a konkurenciához utasították a korán érkező vendégeket, akik félénken jöttek, a fal mellett, mint az árnyék. Pedig éppen az ilyen magányos koránjövők fizetnek a legjobban. Ezek rendszeren idősebbek vagy családosak, vagy valami különös kívánság nehéz batyuját cipelik. Egy gyógyszerész majd szívszélhűdést kapott az ijedtségtől, amikor a sötét kapu alatt hirtelen rászólt a mutter:

- Tessék későbben jönni doktor úr! Ne tessék haragudni, még mindig színházban vannak a lányok!

Végre féltizenkettőkor megérkezett Kelepei is. Nem volt hálás a figyelemért, gorombáskodott, mire vele is gorombáskodtak. Berontott a szobájába. A mamája már szundított, végigdőlve ruhástól fiának ágyán. Felköltötte, eltúrta a csókjait, aztán mindjárt megróttá:

- Hogy lehet így jönni, szó nélkül, mama?! Alig kaptam szobát a szállodában! Na gyerünk, mama! - fölkapta a táskát és sodorta magával a tehetetlen, kis, sovány molyt, aki rajongva nézte, hogyan tesz-vesz, parancsol, milyen férfiasan energikus egyetlen gyereke.

Tíz perc múlva kivilágosodott és benépesedett a szalón. A zongora megszólalt. Megint hallatszott a nevetés, veszekedés, ajtócsapkodás, ahogy a kiöntött vizek loccsannak az udvar kövén. Spiritusz, pörkölt haj szaga érzett. Darinka elkésett, most sütötte szobájában a haját. Egy másik lány keresztülment kancsójával az udvaron. Csak pár lépés útja volt, a szalóntól az ajtajáig. Két másodpercnyi magány, amely alatt lelke megszólalhatott. Epedőn és hamisan énekelte, mintha önmagát sajnálná: »Én édes asszonyom, Szibill!« Csak ennyit. Ez egyetlen taktus után belépett szobájába, ahol már várta valami gusztustalan ember, amilyent lehetetlenség szeretni. Szava elhalt, kulcsa fordult a zárban, függönye kétségbeesetten elsötétedett.